

Jan Małek - nestor polskich wolnościowców odszedł w wieku 93 lat

Inż. Jan Michał Małek nie żyje. (Fot. Pawell67/CC BY-SA 4.0)

Nie żyje Jan Michał Małek. Zaangażowany w promowanie wolnego rynku, wielokrotnie nagradzany i odznaczany inżynier zmarł w wieku 93 lat.

Śp. Jan Małek był aktywnym działaczem Polonii w USA. Od lat wspierał inicjatywy na rzecz wolności gospodarczej w Polsce. Założył fundację PAFERE (Polsko-Amerykańska Fundacja Edukacji i Rozwoju Ekonomicznego), był jednym z fundatorów Literackiej Nagrody im. Józefa Mackiewicza, wspierał m.in. Fundację „Najwyższy Czas!”.

Był członkiem prestiżowego Mont Pèlerin Society, skupiającego ponad 500 ekonomistów z całego świata, w tym kilku noblistów.

W listopadzie 2016 roku otrzymał, z rąk prezydenta RP, Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski. W maju 2018 roku został laureatem Nagrody im. Fryderyka Bastiata, przyznawanej od 2017 roku przez Fundację Akademia Patriotów.

Kim był Jan Małek? Życiorys

Jan Michał Małek urodził się 18 maja 1928 roku w Piotrkowie Trybunalskim. Inżynier, emigrant osiadły w Kalifornii (USA), przedsiębiorca, inwestor, deweloper, z zamiłowania ekonomista.

Tytuł magistra inżyniera uzyskał na Wydziale Chemicznym Politechniki Warszawskiej. Po ukończeniu studiów otrzymał przydział pracy w Biurze Projektów Przemysłu Chemicznego, a następnie trafił do przemysłu farmaceutycznego. Tam zetknął się z ponurą rzeczywistością socjalizmu – przekonując się na własnej skórze na czym polega wadliwość tego systemu.

Po kilku miesiącach od zatrudnienia, po godzinach pracy Jan Małek dokonał pewnego ulepszenia technologicznego na jednym z wydziałów produkcyjnych. Udoskonalenie to zostało wdrożone i w ciągu roku przynosiło fabryce milionowe oszczędności. Zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami dotyczącymi wynalazczości i racjonalizacji, należała mu się premia w wysokości kilkudziesięciu tysięcy złotych (określona procentowo od jednorocznej oszczędności). Tymczasem, gdy zgłosił się po nagrodę, został wyśmiany przez dyrektora fabryki.

„W końcu dostałem 200 zł, ale dyrektor zaczął się do mnie odnosić bardzo nieprzyjaźnie. Jak się później pośrednio dowiedziałem, otrzymał on z Centrali ostrą naganę... za to, że wcześniej ani on, ani żaden inny inżynier w fabryce, tego udoskonalenia nie dokonał w ramach obowiązków służbowych. To i inne moje doświadczenia z ulepszaniem produkcji pogłębiły moją nieufność do socjalistycznej gospodarki i moje poczucie zniewolenia wynikające z panującego w Polsce Ludowej wszechobecnego zakłamania, politycznego terroru i prześladowania przedsiębiorczości...” – wyznał kilka lat temu Małek, tłumacząc swoją decyzję o emigracji.

Po szeregu prób uzyskania paszportu, udało mu się w końcu opuścić PRL w 1958 roku. Pierwsze lata na obczyźnie spędził we Francji, skąd po ośmiu latach wyemigrował do Stanów Zjednoczonych, gdzie osiadł na stałe.

Początkowo zatrudnił się biurze projektów dla przemysłu naftowego w Kalifornii. Wynagrodzenie było na tyle duże, że zaczął oszczędzać. Po dwóch latach kupił na kredyt swój pierwszy dom. Po kilku latach nabył kolejne nieruchomości, które po wyremontowaniu przeznaczył na wynajem. Kolejnym krokiem była inwestycja – której dokonał wraz z przyjaciółmi – w parking domków na kółkach w dynamicznie rozwijającej się dzielnicy.

Po 13 latach odremontowana i rozbudowana nieruchomość została sprzedana za pięciokrotną cenę oryginalnego zakupu. Uzyskaną gotówkę wspólnicy użyli jako zaliczkę do nabycia trzech różnych posiadłości z potencjałem ich rozbudowy. Tak wyglądał początek inwestycji i działalności przedsiębiorczej, która na przestrzeni kolejnych lat rozrosła się do znaczących rozmiarów.

Jan Małek pracę zawodową umiejętnie połączył z patriotyzmem, angażując się m.in. w działalność Kongresu Polonii Amerykańskiej, którego był członkiem, oraz Studium Spraw Polskich, organizacji skupiającej głównie profesorów polskiego pochodzenia w USA i Kanadzie.

Po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce w 1981 roku, włączył się w ruch na rzecz „Obalenia Jałty” i w działalność organizacji „Pomost”, której głównym celem było pośredniczenie między Polonią Amerykańską, a ruchem „Solidarności” w Polsce.

Był także współfundatorem Nagrody Literackiej im. Józefa Mackiewicza, która przyznawana jest corocznie dla autorów najwybitniejszych dla krzewienia polskości prac literackich i publicystycznych. Wręczenie nagród odbywa się zawsze 11 listopada – w dniu Święta Niepodległości. W roku zaś 2015 współzałożył, z dwoma innymi osobami z Polonii Amerykańskiej, Polonia Institute (Instytut Polonii) z siedzibą w Kalifornii.

Instytut ten podjął się kontynuacji wspomnianego Studium Spraw Polskich, wygasłego w połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Zdumiony możliwościami – jakie nie były mu dane w Polsce Ludowej – jeszcze w latach 90. XX wieku obrał sobie za cel propagowanie wiedzy o źródłach i mechanizmach rozwoju dobrobytu na

Zachodzie, dochodząc do wniosku, że jedną z głównych przyczyn tego rozwoju było ogólne stosowanie się do zasady nienaruszalności prawa do własności prywatnej. System polityczno-ekonomiczny w USA jest tak skonstruowany, że promuje jednostki przedsiębiorcze, i Amerykanie wiedzą, że każdy ma wolną drogę w przedsiębiorczości i uczciwym osiągnięciu sukcesu. Stąd mniej zazdrości w stosunku do tych przedsiębiorców, którym się już powiodło.

Misję szerzenia wolności gospodarczej Jan Małek umiejętnie połączył z wartościami katolickimi, wyniesionymi z polskiego domu rodzinnego. Jednym z efektów jego przekonania o tym, że wolność gospodarcza oparta na etycznych fundamentach jest źródłem dobrobytu, było założenie w 2000 roku w USA fundacji Polish-American Foundation for Economic Research and Education (PAFERE). W 2007 roku powołał do życia jej polski odpowiednik – Polsko- Amerykańską Fundację Edukacji i Rozwoju Ekonomicznego.

Jak podaje Instytut Polonii, Jan Małek zostanie pochowany w Polsce. Miał żonę Krystynę, córkę Babett i dwoje wnucząt.

Źródło:

<https://nczas.com/2022/03/20/janmalek-niezyje-nestor-polskich-wolnosciowcow-oszedl-w-wieku-94lat>